

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

64

Θρήνος τῶν Ρεθεμνιώτων

Τειχιά τῆς χώρας, πέσετε, κ' οἱ ἀναστεναγμοί μας
μῖνα νὰ δώσου στὴν καρδιά νὰ σβήσουν τὴ ζωὴ μας.
Κρήτης, ποτάμια κίνησε, κλαῖγε κ' ἐσὺ καὶ θρήνου,
10 πατρίδα κακοτύχιστη καὶ χώρα τοῦ Ρεθύμνου,
νὰ μᾶς πονέσουν τὰ ἴμορφα ὄρη τὰ χιονισμένα,
καὶ τὰ λαγκάδια καὶ δεντρὰ νὰ κλαῖσι μετὰ μένα.
Κλάψε καὶ δάρσου, Ρέθεμνος, στὴν παραπόνεσή σου,
πατρίδα, πὼς τὰ τέκνα σου μισεύγου νὰ σ' ἀφήσου.
15 Πρόβατα, βόες, κλαῖτε μας, κτήνη, θεριὰ τοῦ δάσου,
καὶ λυπηθῆτε με, πουλιὰ καὶ ψάρια τῆς θαλάσσου!
Ποτάμια, ὅλα κλάψετε, λίμνες, ποτίσετέ μας,
φαρμάκι, βρύσες, τρέχετε καὶ φαρμακώσετέ μας,
π' ἄρχισαν νὰ πὰ πηαίνουσι, μὰ οἱ ἄντρες θὰ σταλάρου·
20 καὶ τότες μόνο κοιτάζες θάνατο μονοτάρου,
πὼς ἀποχαιρετούντανε καὶ τα' ἄντρες νὰ φιλοῦσι·
καὶ πλιὰ δὲν τσι κοιτάζουσι, γιατί θὰ σκοτωθοῦσι.
Ἐγροίκας ἀναστεναγμοὺς κ' ἐβιάζοντα νὰ βροῦσι
βάρκες, νὰ φύγουν οἱ φτωχὲς νὰ πὰ ξενιτευτοῦσι.
196 Τώρα μισεύγου τὰ παιδιά, Ρέθεμνος, καὶ σ' ἀφήνου,
τὰ σπίτια μένουν εὐκαιρα κι ἄμε μέσα καὶ θρήνου.
Λιγάκια ροῦχα στὰ σακκιά ἐβάνασι κ' ἐκλαῖγα
τόσα περίσσια ἀλύπητα καὶ μοιρολόγια λέγα:
5 «Ἀνάθεμα στὴ μοίρα μας κι ἄς ἤθελε μᾶς θάψει
ἐδῶ, γῆ νὰ ἴπεφτε φωτιὰ τώρα νὰ μασὲ κάψει.
Τάχα, Θεέ μου, νὰ βρεθεῖ ποθὲς νερὸ νὰ πιοῦμε;
Ρέθεμνος, τώρα φεύγομε καὶ πλιὰ δὲ σὲ θωροῦμε.
65 Δός μας, Θεέ μου, ὑπομονή, Χριστὲ καὶ ποιητὰ μας,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- 10 σ' τόσο κακὸ πού βλέπομε στὰ σπίτια τὰ δικά μας.
Ρέθεμνος, πού κρατούσουνε ἄξιο καὶ τιμημένο,
γιατ' εἶχες εὐμορφο νερὸ κ' ἦσουν καὶ στολισμένο
μὲ δόξες καὶ μὲ ἀρετὲς καὶ μὲ πολλὴν ἀνδρεία,
ἔθρεφες πάντα, Ρέθεμνος, ὅλα σου τὰ παιδιά.
- 15 Ὁ Χάντακας σ' εἶχε κυρὰ <εἰς> τὴν πολλὴ σοφία
καὶ τ' ὄνομά σου ἀκούετο μέσα στὴν Κυδωνία».
Τοῦτα τὰ λόγια λέγασι καὶ τ' ὄχ ὀιμένα' μόνο,
κ' ἐτρέχασι τὰ μάτια τως, μετρήσετε τὸν πόνο!
Καὶ συντροφιὲς ἐσμίγασι κι ὅλο μοιρολογοῦντα,
- 20 κ' οἱ μπάλες ἐσφυρίζασι κ' ἐκεῖνες ἐφοβοῦντα.
Οἱ ἄντρες τσι γυναῖκες τως ἐπαίρνασι κ' ἐμπαῖνα
σ' τσι βάρκες, κ' ἐναυλῶνα τσι καὶ μετ' αὐτὲς ἐπηαῖνα.
Στὰ περιγιάλια ἐκάθουνταν πολλὲς κ' ἐκαρτεροῦσα
τὲς βάρκες, νὰ σιμώσουσι καὶ τσι παρακαλοῦσα·
- 25 σκοῦδα, τσεκίνια δίδασι κ' ἐλέγαν: «Πάρετέ μας
σ' τὲς βάρκες σας, κ' εἰς τὰ Φρασκιά ἀμέτε, ρίξετέ μας».
Κ' ἐμπαίνασινε βιαστικὰ κ' ἦτανε πρικαμένες,
κίτρινες κι ἀνεγνώριστες ἦτον, κι ἀρρωστημένες.
- 197 Κ' οἱ ἄντρες τως, νὰ τὲς θωροῦν, στιὰν εἶχαν στὴν καρδιά τως,
ζιμιὸ κ' ἐκεῖνοι ἐπηαῖνασι νὰ ἴναι στὴ συντροφιὰ τως.
Μέσα σ' τσι βάρκες ἦτονε κι ἄρχισαν νὰ μισεύγου
κ' ἔτρεμαν κ' ἐμουγκούντανε κι ὅλες μαζί νὰ κλαίγου.
- 5 Ὅλα τὰ πράματά τωνε ὀπού ἴχαν ἀπομείνει
οἱ κατεργάροι ἐβγαίνασι κ' ἐπαῖρναν τα, κ' ἐκεῖνοι
στὴ στράταν ἀρρωστούσανε κ' ἔλεγαν νὰ τσι βγάνου
στὴ γῆ καὶ στὴν ἀκρογιαλιά, κ' ἔπειτ' ἄς ἀποθάνου.
- 66 Κ' εἰς τὰ Φρασκιά τσ' ἐπήγασι, βγαίνου, τὸν τόπο πιάσα,
10 κ' ἔπιασι πλήσιο τὸ νερὸ πολλότατοι κ' ἐσκάσα·

- κι ἄλλοι στὸ Κάστρο πήγασι, βάνου τσι σ' τσ' ἀρσανάδες,
κι ἀγκαλιαστὰ ἀποθάνασι τέκνα μὲ τσι μανάδες.
Γυμνοὶ ἦτονε καὶ ἄταφοι κ' ἐκείτουντα στὸ δρόμο
κ' οἱ μύγες τσ' ἐσκεπάζασιν ἀπὸ τὸν τόσο βρῶμο.
- 15 Στὴν Κρήτη, ὅπου ἦτονε Χστιανοὶ, δὲν ἦῤρα ἐλεημοσύνη,
ὄχι, μὰ τσι γογγύζασι μὲ πλήσια κακοσύνη.
Σωπαίνω σ' ὄ,τι ἐπάθασι κι ὦς ἐδεπὰ τ' ἀφήνω,
κι οὐδένα δὲν κακολογῶ οὐδὲ καὶ κατακρίνω.

Στυλιανός Αλεξίου & Μάρθα Αποσκήτη επιμ., *Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή του Ρεθυμναίου, Ο Κρητικός Πόλεμος (1645-1669)*, Στιγμή, Αθήνα 1995.